

- » Konferensen där forskare möter praktiker
- » Lastpall under lupp
- » AI i praktiken på vårkonferensen
- » **Krönika:** Som man frågar får man svar

KONFERENSEN DÄR FORSKARE MÖTER PRAKTIKER

Helena Forslund kan känna sig nöjd med årets upplaga av Plans Forsknings- och tillämpningskonferens på Linnéuniversitetet i Växjö. Det finns också goda skäl till att hon engagerar sig i konferensen:

– Det är det enda stället där jag får chansen att presentera min forskning för praktiker, vilket är fantastiskt. Den här typen av arenor är ovanliga, konstaterar hon.

Forskningsprojekten är många, engagemanget stort och svaren direkta och tydliga när man pratar med Helena Forslund, professor i logistik vid Linnéuniversitetet i Växjö. Vi träffas över en kopp kaffe på Forsknings- och Tillämpningskonferensen, som hon varit lokalt ansvarig för – och det med bravur.

– Det ser ut att bli en väldigt lyckad konferens, vi har närmare 70 deltagare, och det är en blandad skara med praktiker och akademiker från olika lärosäten.

Både antalet konferensdeltagare och antalet inkomna abstracts är ovanligt många i år, och det har varit ett ”pusslande” att få in alla 24 bidrag i programmet berättar Helena Forslund.

I forskarvärlden brukar konferenser vara av och för forskare

– Främst tror jag det beror på att vi varit ute i god tid med ”call for papers”, redan tidigt i våras. Forskare har ganska lång planeringshorisont, de behöver mer än några veckor för att hinna lämna in sina förslag.

Att årets konferens lockat ovanligt många deltagare beror på ett välfyllt program, med intressanta Keynotes, tror hon.

– Dels är det min chef, Ekonomihögskolans dekan Susanne Ackum, som berättar om regeringens AI-strategi: AI-utvecklingen är ju ett systemskifte som pågår just nu, och som inte kan vänta. Det intresserar säkert många.

De övriga två Keynote-talarna kommer från Ikea och Södra, som högskolan sedan länge har

FOTO: HELENA HULTÉN

Helena Forslund är nöjd med årets upplaga av Forsknings- och Tillämpningskonferensen, som lockade 70 deltagare till Växjö.

strategiska forskningssamarbeten med, berättar hon.

– Det är ett viktigt samarbete, att få till den här skärningspunkten mellan akademi och industri.

Helena Forslunds engagemang i Plan sträcker sig långt tillbaka: Mellan 2008–2014 satt hon i styrelsen, hon har varit engagerad i Plan Syd och är Linnéuniversitetets högskolekontakt sedan 25 år tillbaka.

– Plan-engagemanget har betytt mycket: jag har presenterat mina forskningsresultat på konferenser och haft möjlighet att skicka ut forskarenkäter i Plans nätverk – och det har alltid gett väldigt bra gensvar.

Hon beskriver Plan, och särskilt F&T-konferensen som en ”unik arena för nätverkande”.

– Konferenser i forskarvärlden brukar vara av och för forskare.

Namn: Helena Forslund

Gör: Professor i logistik vid Linnéuniversitetet

Ålder: 60

Familj: Man och tre vuxna barn

Bor: På en hästgård i Gemla utanför Växjö
Intressen: Forskningen framförallt. Men också familjen, natur och läsa böcker.

LASTPALL UNDER LUPP

Lastpallen är en fantastisk uppfinning – men bör den uppdateras? På Plans Forsknings- och tillämpningskonferens var lastpallen, och om den borde vara av plast, trä eller papper, uppe till diskussion under flera spår.

Under ett av de parallella spåren under Plans forsknings- och tillämpningskonferens i Växjö i oktober stod lastpallen i fokus, när Geir Vidar Persen från IP Group, som tillverkar Svenska Retursystems lastpallar och cirkularitetsforskaren Leena Kossila, talade.

Svenska Retursystem cirkulerar flergångs-lastbärare för dagligvaruhandeln, som plastlådor i olika storlekar (de brukar synas mest på frukt- och gröntavdelningen) men sedan 25 år tillbaka finns även lastpallar av plast i retursystemet.

Plast bäst i pall

– Vad är egentligen bäst för miljön, en lastpall i trä eller plast? frågade Leena Kossila retoriskt, och rapporterade sedan för forskningsläget, genom att sammanfatta de 16 livscykelanalyser hon hittat om lastpallen.

– Enbart fyra av dessa har tittat på hur länge pallen kan användas, konstaterade hon.

De studier som gjort det visar dock att en plastpall kan användas åtminstone 100 ggr, medan en träpall bara kan användas max 50 ggr.

En träpall är hållbarast sett till att den består av trä: en koldioxidsänka då den en gång tagit

Plastbantning à la Ikea:

Ikea har som målsättning att banta bort all förpackningsplast ur sin logistik. Hittills har bolaget gått från 70 000 ton i plastförbrukning årligen 2020 till 36 000 ton plast 2024.

FOTO: KLARA ERIKSSON

– Än så länge i alla fall växer det mer trä än vi plockar ut, säger Mikael Lindmark på Ikea

upp koldioxid från atmosfären. En plastpall tillverkad av fossil råolja är sämst, sett till sina beståndsdelar, men kalkylen blir bättre om den består av återvunnen plast. Läger man även till hur många gånger den kan användas – ja då vinner faktiskt plasten.

Engångspallar på Ikea

En annan som tog upp ”pallfrågan” på konferensen var keynote-talaren Mikael Lindmark, packaging engineering developer på Ikeas avdelning för förpackningar av ”enhetslaster”, dvs lastpallar. Han beskrev hur Ikea redan 2007 beslutat att gå från träpallen till en tunnare engångspall i papp, som gör att fyllnadsgraden i lastbilarna kan öka med 25 procent.

– Dessutom slipper man att transportera runt tompallar, något vi också gjorde tidigare.

Totalt sett har Ikea sparat 50 miljoner euro på att skippa träpallarna.

Ikea har som målsättning att banta bort all förpackningsplast ur sin logistik, och har kommit en bra bit på väg: från 9 procent plast,

eller 70 000 ton i plastförbrukning årligen 2020, till 36 000 ton plast 2024. Man har bytt de små plastpåsarna med skruvar i paketen, till papperspåsar, och man testat även att byta ut sträckfilmen mot elastiskt specialpapper av jungfrufibrer.

Räcker skogen till?

– De har visat sig hålla lasten på plats ännu bättre än plasten.

På frågan om skogen räcker till alla Ikeas träprodukter, och om de nu även ska förpacka varorna med papper, och hur hållbart det i så fall är, svarade Mikael Lindmark.

– Det är en bra fråga och jag har själv ställt den till våra experter av skog och trä. Om vi nu gör det här, och även volymerna på produkterna ökar, klarar vi det? Än så länge i alla fall växer det mer trä än vi plockar ut. Det är ett litet bekymmer med kriget mellan Ryssland och Ukraina, för där har de väldigt bra skog, den är inte användbar just nu, men innan dess var det inga problem.

Plan är kompetensnätverket för alla som arbetar med logistik, supply chain och lean. Besök oss på www.plan.se
Telefon: 08-24 12 90. E-post: info@plan.se

AI I PRAKTIKEN PÅ VÅRKONFERENSEN

Nästa års Plan-konferens hålls den 1–2 april i logistikstaden Helsingborg, och både programmet och listan över studiebesök börjar nu fyllas på. Ett av ämnena för konferensen är hur man sätter AI i praktiskt arbete i logistiken.

– Vi har ett spännande talarprogram på gång och flera intressanta studiebesök bokade redan, säger Martin Stenfors på Plan.

Den 1–2 april 2025 är det återigen dags för Plan-konferensen, som i vår ställer kosan mot den bubblande logistikregionen i Skåne, närmare bestämt Helsingborg.

– Vi kommer att hålla till på Campus Helsingborg under konferensen, som ligger centralt och nära hamnen. Just nu pågår planering av studiebesöken och talare till konferensprogrammet för fullt, berättar Martin Stenfors på Inachis, som sitter i Plans styrelse och agerar ”spindel i nätet” för vårkonferensen.

Konferensen kommer att beröra flera högaktuella ämnen som cirkulär logistik, försörjningsrisker och produktionsplanering. Ett annat ämne är infrastrukturen och hur den utvecklas.

– Vi vill till exempel gärna ha med något om hur Fehmarn-Bältförbindelsen kommer att påverka oss i Sverige.

Även AI står på agendan, närmare bestämt praktiskt tillämpad AI inom logistiken. För detta så har Plan bl a bjudit in Sara Ali, vd på Logtrade, som jobbar med praktiska tillämpningar av AI för att skapa hållbara transportlösningar och Jacob Kihlbaum, vd och grundare för Binary Brains, som grundades 2018 och utvecklar AI-prognosverktyg. Jacob Kihlbaum kommer bland annat berätta om hur de jobbar med prognoser hos Postnord TPL för att optimera lagerhållningen och klassificeringen av produkter i lagret.

– Det blir lätt ganska teoretiskt när man pratar om AI, vi ska försöka fokusera på vad AI praktiskt kan användas till inom logistiken här och nu, säger Martin Stenfors.

Precis som i fjol kommer scenprogrammet att hållas lunch-till-lunch, med en trevlig gemensam middag på kvällen, och möjlighet till dubbla studiebesök – både före och efter konferensen. Flera intressanta studiebesök är redan inbokade, bland annat hos Ica, Ikea, Frode Laursen, Saint Gobain och i DSVs jätteanläggning i Landskrona. Även Nowaste Logistics har lovat att bjuda på lagersafari.

– Vi kommer att försöka spegla de teman vi har satt för konferensen både i programmet och i besöken, så målet är att det ska finnas en bred mix av olika typer av verksamheter att besöka, säger Martin Stenfors.

Vårens Plan-konferens gästar vackra Campus Helsingborg.

PLAN-KALENDARIUM HÖSTEN 2024

SAVE THE DATE:

- » Plan-konferensen 2025
1–2 april, Helsingborg

Kommande kursstarter:

- » Produktionslogistik – Grunder
6–7 november, Göteborg

- » CPIM 8.0 Certified in Planning and Inventory Management
19 november, Höganäs

- » Cirkulär logistik
26 november, online

- » Lagerstyrning
6 maj, Göteborg

Övriga Plan-kurser:

- » CLTD – Certified in Logistics, Transportation and Distribution

- » CSCP – Certified Supply Chain Professional Demand Driven Planner
- » Forecasting & Demand Planning
- » Gamification av Supply & Operations Management – The Fresh Connection
- » Grunderna i cirkulär ekonomi – materialflöden
- » Lean i Praktiken
- » Produktionslogistik med Jan Olhager
- » Sälj- & verksamhetsplanering – S&OP
- » The Executive DDMRP Simulation Game

Samtliga kurser kan genomföras internt med anpassat kursupplägg. Kontakta Plans kansli på 08-24 12 90.

SOM MAN FRÅGAR FÅR MAN SVAR

MEDIA LYFTER GÄRNA UPP UNDERSÖKNINGAR om e-handel och logistik, som E-barometern och E-handelsindikatorn och "Finn's expectations for parcel services". Men hur mycket går det att lita på det som påstås? Ska vi se det som fakta om världen eller bara som "content"?

Enkäter är erkänt problematiska. Ett exempel är en enkätstudie från 2013*, som visade att hela 0,5 procent av alla tillfrågade gravida kvinnor, som inte genomgått IVF-behandling, var oskulder. Många hade till och med avgett kyskhetslöfte. Även om gudomlig intervention inte kan uteslutas får det, trots allt, anses vara en större siffra än förväntat. Mer än något visar studien varför det är vanskligt att försöka förstå världen baserat på enkäter.

Det är inte nödvändigtvis så att folk ljuger. Min uppfattning är att de flesta försöker ge en rättvisande bild av den man är och vad man tycker. Problemet är att många har svårt att skilja på den de är och den de vill vara. Detta blir extra tydligt i enkäter med moraliska dimensioner, som sex, konsumtion eller miljöfrågor. I ett projekt jag deltog i undersökte vi hur miljömärkning av e-handelstransporter påverkade konsumenters val av leveranssätt. Kunderna uppgav att de var beredda att betala nästan 20 kr extra för en leverans med miljömärkning. Företaget införde märkningen, men när vi analyserade beteendet efter införandet så såg vi att

Så fort enkätfrågor handlar om hur man skulle vilja ha det, sjunker trovärdigheten snabbt till noll.

betalningsviljan för miljömärkningen inte alls var 20 kr i genomsnitt, utan noll. Hållbarhet var viktigt, men inte lika viktigt som allt annat. Allt för ofta letar enkäter efter enkla svar. När det gäller e-handelstransporter frågas det till exempel återkommande om vilka leveranssätt eller faktorer som är viktigast för konsumenter. I själva verket spelar så klart allt in, i olika grad: pris, bekvämlighet, snabbhet, hållbarhet osv. Exakt vad vi föredrar vid ett givet köp beror på vad vi köpt och vad vi är sugna på i stunden, vad som erbjuds och hur det presenteras. Men om enkäten frågar om vad som är viktigast eller vad vi är beredda att betala extra för tvingas vi ge ett svar. Resultatet blir lättsmält, men meningslöst.

Det finns absolut en plats för enkäter, även inom e-handel och logistik. Enkäter kan effektivt fånga strömningar kring folks uttalade attityder eller åsikter. Problem uppstår när vi vill förstå beteende snarare än attityder, framför allt i hypotetiska situationer. Även om man inte ljuger är det svårt att gissa hur man kommer att bete sig, eller ärligt minnas hur man betedde sig sist. Detta skapar systematiska fel som gör att varken p-värden eller "statistisk signifikans" spelar någon roll för studiens kvalitet. Så fort frågor handlar om hur man skulle vilja ha det, eller vad man är beredd att betala för något, sjunker trovärdigheten för enkäten snabbt till noll.

FOTO: ALARA ERIKSSON

Fredrik Eng Larsson är universitetslektor och docent i Operations management vid Stockholms universitet och högskolekontakt för Plan.

Ta enkäter för vad de är: indikatorer på attityder. Det kan absolut vara intressant, som content är det fantastisk. Men som man frågar får man svar.

Fredrik Eng Larsson

* Herring et al. (2013) Like a virgin (mother): analysis of data from a longitudinal, US population representative sample survey, The British medical Journal

Planetern produceras av Dagens Logistik på uppdrag av Logistikföreningen Plan.

Redaktör: Hilda Hultén
hilda.hulten@dagenslogistik.se, www.dagenslogistik.se

Grafisk form: Michael Wall
info@michaelwall.se, www.michaelwall.se